

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Kelemen Géza*
Cím: *Akik a füstből élnek...*

Forrás: *A Népi*

Bp.
(Hely)

1921. 8. 14
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Old.)

Osztályozás

Tárgy

679.7

Hely

Idő

"1921"

Személy

Közp. nyomt. V. V. ...

Akik a füstből élnek...

Látogatás a lágymányosi dohánygyárban — Szabadságot kérnek az alkalmazottak

— A NÉP tudósítójától —

A Horthy Miklós-uton üres kávéházak ásítanak a villamos felé. Itt-ott a terrazon izzadó polgárok füstölnek s a Verpeléti-ut sarkán egy életnek-busult utcaseprő pipázik csendesen. A sarokról már felénk fehérlik a lágymányosi dohánygyár modern börtönhöz hasonló épületesoportozata; a vakító napsütésben olyan, mintha teljesen tömör volna és nem lüktetne a munka élete benne. Befordulunk a Budafoki-utra.

A gyár igazgatói lakásának kertjében éltikkadt madarak felelgetnek egymásnak bágyadtan. Valahonnan töredezett zongoraszó száll. A levegő éles és a dohánygyárból áramló portól mintha búrnóttal volna telítve. A szállongó dohánypor már az utcán a torunkat fojtogatja. A gyár kapujában a hirdető-táblán a következő hirdetést találjuk:

Husz munkásnő

19 éven felül pipadohánygyártáshoz felvétetik.

A hirdetés valószínűleg hosszabb életű lesz, mint a gyárban dolgozó fiatal leánykák, mert a kevés fizetésért nem jelentkezik senki s legfeljebb egy-két napot dolgozik az új jelentkező, ha már munkát sehol sem lel és vég-

szükségben szenved.

A válogatóban

Hosszu pincehelyiség. Az ut két oldalán dohánykötegek vannak felhalmozva s külön csoportokban megőrnyedtt hátu munkásnők válogatják a dohányt s az ő kezük alól kerülnek a széles dohánylevelek a különböző vágógépekhez. A helyiség végén a nedvesítő találjuk, ahol levelenkint nedvesítik a gépekbe kerülő dohányt. A rak-tári munkások panasolják, hogy nagy a hőség és a por s hogy ebben a hő-ségben és porban végzett munkáért hetenkint mindössze 282 koronát kapnak. Legmagasabb munkabér a férfiaknál 300 korona, de ehhez már hozzáfűzik keserűen: «Kérem szépen, az nagyon ritkán van». A nők, átlagban véve, 260—65 koronát keresnek.

— Tessék elhinni — mondja az egyik — egész héten kényéren és szil-ván élünk, különösen most, hogy a kenyér árát és a házbért felemelték...

A vágóteremben

Hatalmas gépek, porfelhőbe burkolva, aprítják a sötétbarna dohányleveleket pipadohánnyá. A kereset itt is nyomorúságos s a ruhákat itt is vastag dohánypor fedi. A porszivók most működnek, de még így is sürü porfellegkavarog a levegőben.

Kütn teremben vágják a dohányrisztokeciát, az érsekújvári válogatott cigarettadohányt. Az aranyárga lohány hosszú szálabban pihen a szitán és a gép fölé sápadtarcu munkás hajol. Az ő fizetése sem haladja meg a 300 koronát. De azért több van neki, mint a köszörüs szakmunkásoknak, akik 275—92 koronáért dolgoznak hetenként.

Ahol a szivar készül

A szivarelőkészítő osztály már világosabb, de itt is dohánypor sárgul a ruhákon. Válogatják az asztalnál ülő leányok a szivarba kerülő dohányanyagot. Az arcokon sápadtság és a gondokkal átvirrasztott éjszakák nyoma. Kis rekeszek között szerényen húzódnak meg a dohánylevelek s megadón várják sorsukat. A legfelső emeleten a kész-szivargyártás folyik.

Külön asztalnál ülnek a «tanoncok», akik 12 heti gyakorlat után sajátítják el a szivarkészítést. Ebben a gyárban 23-féle szivart készítenek. A legtöbb munkásnő a Pannónia és a Cigariáncok készítésével van elfoglalva. Az asztalok felett a por szállong és halk zümmögés: a porból és zümmögésből ugyanaz a panas sir ki: *kevés a fizetés, nem tudunk megélni*. A munkásnők legtöbbször 250—260 koronát keres, de találunk 190 koronás keti fizetéseket is.

Lejjebb egy emelettel a szivart csomagolják. Kéjesen nyújtóznak a különböző szivarfajták az asztalon s várják, hogy dobozba préseljek őket. Itt a kereset átlag hetenkint 300 korona. Végig az összes terméken fiatal leányok és asszonyok arcáról a kimerültség sir le s amint az ajtón kilépünk, vissza-

tekintve az utolsó asztalnál dolgozó fiatal leányokra, fülünkbe cseng Ady Endre verse a déresett fehér őszirózáról...

Elosztó gépek és gépleányok

Gépdüörgés fogad az ajtóban benünket s éles kattogás kíséri a gépek zaját. A *legfinomabb magyar pipadohányt* csomagolják és osztják el a gépek. A gép fejenél leányok ülnek. Réztányéros mérlegeken adagolják a gép alsókorongjába a megfelelő dohány mennyiséget s a korong alatt működő láncosrendszer vontatja fel az apró bádogedényekben a gép szájához a dohányadagokat. A gép másik végén formásan becsomagolva hullanak ki a dohányadagok. A terem végén mintha asszonyok veszekednének, élénk csapdosás, sürgés-forgás. Mennyezői előkészületeknél láttunk hasonló sietséget, amikor utolsó pillanatban veszik észre, hogy az ünnepi ételek nincsenek eléggé fűszerezve.

Öt leány ül egy asztal körül. Adagolják és csomagolják a középfinom török pipadohányt. Azt hinné mindenki, hogy egy elkésett rendelést sietnek pótolni, oly gyorsan, oly bosszorkányos lázzal működnek a kezek. Pedig csak azért működnek így, mert máskülönbben nem keresnének semmit. Darabszámban dolgoznak s napi 8 órai munkaidő mellett, amelyből pihenésre félóra ebéidő jut, keresnek hetenként 347 koronát. A verejték kiüt az arcukon, nyakukon és a vállukon s a verejtékbe beletapad a nehéző dohánypor s úgy tűnik fel a szemlélőnek, mintha

csupa cigányleány dolgozna az asztal mellett. A nagy sietségben lázasan kapkodják a levegőt és vele együtt a tüdővész előhírnökét, a dohányport. . .

Panaszok és sérelmek

A dohánygyári alkalmazottak az alacsony fizetések mellett panaszzolják azt is, hogy szabadságot nem akarnak nekik adni. Pedig ha valaki megérdemli, hogy egy év hosszú robotja után szivhassa a friss levegőt, úgy ők megérdemlik. *Most hatalmas mozgalom készül, hogy a fizetések rendeztessenek és hogy rendezzék a szabadsági idők kérdését is. Kérik ezenkívül az eddig szolgáltatott élelmiszernek a kétszeresére való felemelését és rendes kiszolgáltatását.* Havonta 60 dg. zsirt kapnak kg.-ként 40 koronáért, ugyancsak 60 dg. cukrot 30 koronáért, 1 kg. sót 4 koronáért és 25 kg. puhafát 5 koronáért. Kedvezményben kapják a kenyérlisztet is, azonban figyelembe véve a fizetéseket, ez mind kevés, nagyon kevés.

Megtekintjük a konzumot is. Nagy sürgés-forgás: mindenki vásárol. A polcokon edények és ruhaszövetek. Csattog a mérleg, mérik a nyomoruságos élethez szükséges élelmiszert.

Félnégy. Az épület mintha megmozdulna. Az ajtókon görnyetegen és komoly arccal özönlenek ki a munkások és a munkásnők. A kapuban megmotozzák őket; nem tévedett-e meg valamelyik. A kapun kívül csoportok álldogálnak és tárgyalják a nap eseményeit. A Duna felől hűvös szellő kering, az Összekötő hidon kormosan, porosan prüszkölve robog át egy vonat, mintha az életet jelképezné és a fülledt csendességbe belemuzsikál a környékbeli gyárak sok-sok szirénája. Apró csoportok bandukolnak az útvonalakon és a dohánygyár komor épületére álmos csendesség borul. . .

Kelemen Géza